

Retranchement

Tekst: Johan Heirman

Vorbije winter leerde een vriendin mij de wallen van Retranchement kennen. Ooit was het een bastion van Maurits van Nassau tegen de Spanjoel. Al eeuwen zwijgen de musketten, en op de door de Stichting het Zeeuwse Landschap beheerde schansen van het bolwerk floreren nu zeldzame klaversoorten, steenuiltjes broeden in de knotwilgen en boomkickers leven in de restanten van de ringsloot.

Het was midwinter, al enkele dagen mooi weer geweest. Alle tuintjes van het dorp lagen er piekfijn bij, met vlekkeloos geschoren heggen en gazons. De heggen zelf zagen er merkwaardig gevlekt uit, met die vreemde onregelmatige afwisseling van bruinrode, bladloze meidoorn, en volop in blad staande grasgroene liguster. Ik moet ondanks mezelf toegeven dat ik mettertijd zo'n winters geheel van geschoren tuinen mooi ben gaan vinden. Het kan toch wel een verfijnd beeld opleveren, zo'n propere oude landelijke nederzetting.

Ik weet niet of deze mensen hun tuinen zo minutieus onderhouden vanwege de sociale druk, of omdat ze dat gewoon allemaal zelf leuk vinden, of er misschien zelfs een subsidie voor krijgen. Maar ik

vermoed dat de meeste ervan door beroepstuinlieden onderhouden worden, want alleen *chief executive officers*, die in één jaar meer poen scheppen (het woord 'verdienen' gebruik ik hier liever niet) dan u en ik samen in een heel leven, kunnen zich hier nog een buitenverblijfje veroorloven, en die hebben vast geen tijd om zelf in de tuin te werken, tenzij ze net ontslagen zijn en er als ontslagvergoeding nog een jaarwedde bovenop gekregen hebben.

Als er alleen maar het dorp was, dan zou het kneuterig zijn. Een groot deel van de schoonheid komt namelijk van het kader, in dit geval de oude vestingwerken die de dorpskern omlijsten, en die nu natuurgebied zijn. Als het landschap een schilderij zou zijn, dan zou de natuur dus op het schilderij zelf in het afgebeelde onderwerp kunnen zitten, maar het kan ook, zoals hier, in de lijst. De enige voorwaarde

is dat het kader verschilt van het omkaderde én van de omgeving. Een omlijsting maakt de dingen spannend voor ons. Zo ontstaat structuur.

Hoewel ik altijd een groot voorstander geweest ben van wildernis, vind ik op een of andere manier de overzichtelijkheid van een zo door en door gemanicurd cultuurlandschap toch ook wel benijdenswaardig.

Zelf kan ik dat niet bolwerken. Vroeger kwam dat vooral door mijn voorkeur voor het natuurlijke en de zachte aanpak, tegenwoordig komt daarbij dat het tuinwerk me fysiek te zwaar begint te worden. Zelfs het minimale onderhoud van mijn eigen wilde tuin kost me soms al meer moeite dan ik op mijn niet eens zo gezegende leeftijd kan of wil opbrengen. Als je geen *ceo* bent is het wel realistisch daarmee rekening te houden wanneer je aan een tuin begint.

Foto: Johan Heirman

Foto: Martin Stevens (Wolverlei Tekst en Beeld)